

Vastine Pohjois-Savon asiakaskokemusjaoston esitykseen

Asia: Kumppanuusavustushakemus – Lapsen Kengissä ry, Varkauden Perheentalo, 5570/02.05.01/2025, asianro 40

Päivämäärä: 14.1.2026

Ehdotukseen, että Lapsen Kengissä ry:lle ei myönnetä vuodelle 2026 kumppanuusavustusta, haluamme tuoda esiin näkökulmia, jotka ovat olennaisia hyvinvointialueen strategisten tavoitteiden toteutumisen ja alueellisen yhdenvertaisuuden kannalta. Päätös olla myöntämättä kumppanuusavustusta Varkauden Perheentalon toimintaan aiheuttaa merkittävän palveluvajeen Pohjois-Savon eteläisellä perhekeskusalueella ja on ristiriidassa hyvinvointialueen omien linjausten kanssa.

Tiivistelmä

- **Strateginen merkitys:** Perheentalot on nimetty nimeltä Pohjois-Savon hyvinvointialueen hyvinvointisuunnitelmassa ja perhekeskustoimintasuunnitelmassa keskeisiksi toimijoiksi osallisuuden vahvistamisessa, vanhemmuuden tukemisessa ja ennaltaehkäisevässä työssä.
- **Yhdenvertaisuus:** Kolme muuta perheentaloa (Kuopio, Iisalmi, Siilinjärvi) saa kumppanuusavustusta. Ilman tukea Varkauden Perheentalo ja eteläinen perhekeskusalue jäävät epätasa-arvoiseen asemaan.
- **Palveluvaje:** Varkauden Perheentalo on ainoa ammatillinen kohtaamispaikka eteläisellä perhekeskusalueella (Varkaus, Leppävirta, Joroinen). Ilman avustusta Leppävirta ja Joroinen jäävät kokonaan ilman jalkautuvaa työtä.
- **Tarve:** Lapsiperheköyhyys, vanhempien uupumus ja elinkustannusten nousu lisäävät tuen tarvetta. Perheentalon toiminta ehkäisee yksinäisyyttä, vahvistaa vanhemmuutta ja tukee mielenterveyttä – suoraan hyvinvointisuunnitelman painopisteiden mukaisesti.
- **Avustuksen merkitys:** Haettava avustus (35 200 €) on 14 % budjetista ja ratkaiseva toiminnan jatkuvuuden ja strategisten tavoitteiden toteutumisen kannalta.
- P-S hyvinvointialueen hyvinvointisuunnitelma:
<https://www.hyvinvointikertomus.fi/preview/24332397266>

1. Strateginen linjaus

Pohjois-Savon hyvinvointialueen hyvinvointisuunnitelma vuosille 2025–2029 korostaa tasavertaista saavutettavuutta, osallisuuden vahvistamista ja vanhemmuuden tukea. Perhekeskusten kohtaamispaikat on määritelty keskeiseksi osaksi lapsiperhepalveluja ja osallisuuden rakenteita. Pohjois-Savon hyvinvointialueen hyvinvointisuunnitelmassa (sivu 69) todetaan, että perheentalot ovat keskeisiä toimijoita vanhemmuuden tukemisessa ja niiden yhteistyötä neuvoloiden ja muiden kohtaamispaikkojen kanssa tulee vahvistaa. Tämä vahvistaa sen, että perheentalot on nimetty nimeltä osana hyvinvointialueen strategisia toimenpiteitä.

Lisäksi hyvinvointisuunnitelmassa (sivu 44) todetaan, että ryhmätoiminnoissa tehdään yhteistyötä eri toimijoiden kanssa, kuten perheentalojen kanssa. Tämä vahvistaa sen, että perheentalot ovat keskeisiä kumppaneita osallisuutta ja yhteisöllisyyttä lisäävässä toiminnassa, ja niiden rooli on kirjattu hyvinvointialueen strategiaan toimenpiteisiin.

Pohjois-Savon perhekeskustoimintasuunnitelmassa linjataan, että perhekeskus on verkostomaisesti toimiva palvelukokonaisuus, joka painottuu ennaltaehkäisevään työhön ja varhaiseen tukeen. Suunnitelmassa korostetaan saavutettavia, asiakaslähtöisiä ja yhteensovitettuja palveluja, jotka toteutetaan monitoimijaisessa yhteistyössä hyvinvointialueen, kuntien, järjestöjen ja seurakuntien kesken. Perheentalot on nimetty keskeiseksi osaksi perhekeskuksen palveluverkostoa ja kohtaamispaikkatoimintaa.

Näiden linjausten perusteella perheentalojen toiminta ei ole ainoastaan täydentävää, vaan strategisesti välttämätöntä perhekeskusverkoston tavoitteiden toteuttamiseksi.

Kumppanuusavustuksen myöntäminen Varkauden Perheentalolle varmistaa, että eteläinen perhekeskusalue (Varkaus, Leppävirta, Joroinen) saa yhdenvertaisesti ne palvelut, jotka on kirjattu hyvinvointialueen useisiin strategiin asiakirjoihin.

2. Yhdenvertaisuus

Kolme muuta Perheentaloa Pohjois-Savossa – Kuopiossa, Iisalmessa ja Siilinjärvellä – ovat saaneet hyvinvointialueelta kumppanuusavustuksen vastaavan jalkautuvan toiminnan toteuttamiseen ja sen juurruttamiseen osaksi perhekeskusverkostoa ja -alueita. Tämä linjaus on ollut perusteltu, sillä perheentalot on nimetty hyvinvointialueen hyvinvointisuunnitelmassa keskeisiksi kohtaamispaikoiksi, jotka vahvistavat osallisuutta, vanhemmuuden tukea ja ennaltaehkäisevää työtä.

Mikäli Varkauden Perheentalo jää ilman tukea, syntyy merkittävä alueellinen epätasa-arvo, joka on suoraan ristiriidassa hyvinvointialueen strategisten tavoitteiden ja perhekeskustoimintasuunnitelman kanssa. Eteläinen perhekeskusalue (Varkaus, Leppävirta, Joroinen) jää tällöin ilman ammatillisesti toteutettua kohtaamispaikkatoimintaa ja jalkautuvaa työtä, mikä heikentää palvelujen saavutettavuutta ja lisää hyvinvointieroja alueen sisällä.

3. Eteläisen perhekeskusalueen palveluvaje

Varkauden Perheentalo on **ainoana ammatillisesti toimivana kohtaamispaikkana ja lapsiperhetoimijana** Pohjois-Savon hyvinvointialueen eteläisellä perhekeskusalueella, joka kattaa Varkauden, Leppävirran ja Joroisten kunnat. Alueella asuu noin 33 000 ihmistä ja noin 2 500 lapsiperhettä, mutta muita vastaavia matalan kynnyksen palveluja ei ole.

Mikäli kumppanuusavustusta ei myönnetä, Leppävirta ja Joroinen jäävät kokonaan ilman jalkautuvaa kohtaamispaikkatyötä. Tämä luo todellisen osaamis- ja palveluvajeen alueelle, mikä heikentää perheiden hyvinvointia ja lisää eriarvoisuutta Pohjois-Savon sisällä.

4. Toiminnan vaikuttavuus ja tarve

Varkauden Perheentalo on vakiinnuttanut toimintansa ja osoittanut vaikuttavuutta. Vuonna 2024 avoimessa leikkitoiminnassa toteutui 7 046 kohtaamista, mikä on seitsemän prosentin kasvu edellisvuoteen verrattuna. Yhteistyötä tehtiin 58 eri toimijan kanssa 95 kertaa, ja 81 prosenttia yhteistyökumppaneista arvioi toiminnan laadukkaaksi.

Toiminta tukee vanhemmuutta, ehkäisee yksinäisyyttä ja vahvistaa yhteisöllisyyttä – nämä ovat suoraan linjassa hyvinvointisuunnitelman painopisteiden kanssa, kuten osallisuuden lisääminen, mielenterveyden

tukeminen ja vanhemmuuden vahvistaminen. Tarve on kasvanut entisestään elinkustannusten nousun, lapsiperheköyhyyden lisääntymisen ja vanhempien uupumuksen vuoksi.

5. Kumppanuusavustuksen merkitys

Haettava avustus, 35 200 euroa vuodessa, on noin 14 prosenttia toiminnan kokonaisbudjetista ja sen merkitys on ratkaiseva koko toiminnan kannalta. Avustuksella palkataan ohjaaja, joka turvaa toiminnan laadun ja jatkuvuuden. Lisäksi avustuksen avulla vakiinnutetaan jalkautuva työ Leppävirralle ja Joroisiin. Lisäksi avustuksella pystytään toteuttamaan Lapset puheeksi -keskustelut (perheet) ja -koulutukset (ammattilaiset). Em. menetelmien käytön vahvistaminen koko hyvinvointialueella on kirjattu sekä hyvinvointialueen perhekeskustoimintasuunnitelmaan että laajaan hyvinvointisuunnitelmaan.

Ilman kumppanuusavustusta Varkauden Perheentalon toiminta vaarantuu, mikä johtaa kahteen merkittävään ongelmaan: ensinnäkin perheentalot ovat keskenään epätasa-arvoisessa asemassa, koska kolme muuta Pohjois-Savon perheentaloa saa hyvinvointialueelta tukea vastaavaan toimintaan. Toiseksi ja vielä tärkeämmin, eteläisen perhekeskusalueen perheet jäävät ilman ammatillisesti toteutettua jalkautuvaa tukea ja kohtaamispaikkatoimintaa. Lisäksi ilman kumppanuusavustusta Lapset puheeksi -menetelmän toteuttamiseen ei ole resursseja, mikä heikentää varhaisen tuen ja ennaltaehkäisevän työn toteutumista eteläisellä perhekeskusalueella. Tämä heikentää perheiden yhdenvertaista palvelujen saavutettavuutta ja vaarantaa hyvinvointialueen strategisten tavoitteiden toteutumisen.

Hyvinvointisuunnitelmassa ja perhekeskustoimintasuunnitelmassa on linjattu, että perheentalot ovat keskeisiä toimijoita osallisuuden vahvistamisessa, vanhemmuuden tukemisessa ja ennaltaehkäisevässä työssä. Näiden strategisten linjausten toteutuminen edellyttää, että **perheentalojen toiminta turvataan tasapuolisesti koko alueella.**

Pyyntö

Pyydämme, että päätösesitystä tarkastellaan uudelleen yhdenvertaisuuden ja hyvinvointialueen strategisten tavoitteiden näkökulmasta. Olemme valmiita keskustelemaan ratkaisusta, jotka turvaavat palvelujen saavutettavuuden myös eteläisellä perhekeskusalueella. Varkauden Perheentalon toiminnan tukeminen on investointi perheiden hyvinvointiin, osallisuuden vahvistamiseen ja ennaltaehkäisevään työhön, joka vähentää korjaavien palvelujen tarvetta.

Yhteistyöterveisin,

Kaija Puustinen
Lapsen Kengissä ry:n hallituksen puheenjohtaja
toimisto@lapsenkengissa.fi
040-5685234

Johanna Rastas
Lapsen Kengissä ry, Varkauden Perheentalon koordinaattori
johanna.rastas@lapsenkengissa.fi
040-8318592

Jakelu: Kononen Sirpa, Rytkönen Sade, Rossi Markku, Miettinen Heikki, Ahokas Jarkko, Hämäläinen Vuokko, Koistinen Minna, Pitkänen Eveliina, Väättäinen Jenna, Eskelinen Päivi, Hiltunen Miia, Raatikainen Riitta, Korhonen Marko, Lampi Jussi